

13. Leggen van een ei

Kippen zijn van oorsprong bodemdieren die leven in bebost gebied.

In deze natuurlijke omgeving worden eieren niet zomaar ergens neergelegd, maar keurig verborgen voor jagende dieren, die wel een eitje lusten.

Een nest met eieren moet ook goed verborgen zijn, als de hen gaat broeden. Anders is zij een veel te gemakkelijke prooi voor roofdieren.

Dus voordat een hen een ei gaat leggen, zoekt zij een geschikte plek. De vraag is of een tamme hen, zoals wij die in de hokken hebben, dit gedrag ook nog vertoont. Het antwoord is ja, dat doet zij zeker. Wij letten er meestal niet goed op. De hen zoekt naar een geschikte plaats en dit gedrag noemen we de legnestkeuze.

Onderzoek heeft aangetoond dat al weken voordat het eerste ei wordt gelegd de hen regelmatig plaatsen 'inspecteert' op hun geschiktheid als nestplek. De definitieve keuze wordt ook al ruim voor de komst van het eerste ei gemaakt.

Willen we het natuurlijk gedrag van de hen beantwoorden, dan moeten we al ruim voor de legperiode (enkele weken) in het hok de legnesten of legkasten plaatsen.

De hen kiest dan het legnest van haar keuze. Is de keuze eenmaal gemaakt, dan blijft de hen vrijwel zeker het hele legseizoen hetzelfde legnest gebruiken.

Bieden we geen geschikte legnesten aan, dan zal de hen uiteindelijk 'uit nood' het ei ergens in een hoekje van het hok of de ren leggen. Dit noemen we grondeieren. Eenmaal een grondlegger, dan is deze hen moeilijk in het seizoen nog in een legnest te krijgen.

Dus u hebt het zelf grotendeels in de hand of u de eieren keurig in een legnest krijgt of dat u ze maar ergens van de grond moet rapen. Bovendien komen we tegemoet aan een natuurlijk gedrag van de hen en dat betekent dat haar welzijn wordt verhoogd.

Plaats dus het legnest vroegtijdig of nog beter laat de legnesten het hele jaar door in de hokken staan of hangen.

We kunnen een legnest nog aantrekkelijker maken door er houtkrullen, turfmoln of kort geknipt hooi of stro in te doen. Deze materialen stimuleren de hen om dit legnest te kiezen.

Plaats of hang een legnest bij voorkeur op een rustige plaats in het hok. De hen zoekt van nature ook een rustige plek voor haar nest. Zij wil niet gestoord worden bij het eileggen.

Ruim hok met meerdere legnesten

Eileggedrag

Ruim voordat het ei zich aankondigt (en dan praten we over een uur of zoiets) wordt de hen onrustig en beweeglijk. Het lijkt vaak of zij weer een nestplaats loopt te zoeken, maar de keuze is al lang bepaald. Tijdens deze onrustige periode laat zij ook vaak een kakelend geluid horen. Soms klinkt dit geluid in onze oren wat klaaglijk of zeurend.

Na enige tijd gaat zij het legnest van haar keuze binnen en blijft gemiddeld tussen 30 minuten tot 2 uur in het legnest. Meestal zit zij heel rustig, maar zo nu en dan schuift zij met de snavel wat nestmateriaal om zich heen of gooit dat op haar rug, zodat het ook rond om haar heen valt.

Na enige tijd komt het ei eraan door het samenknijpen van de spieren in de schaalklier en de vagina.

Dit moment kunnen we zelf waarnemen. Vlak voordat het ei via de cloaca naar buiten komt, neemt de hen een andere houding aan. Vanuit de zittende houding gaat zij staan in een typische 'pinguïnachtige' houding.

Het ei valt bij het leggen ten minste enkele centimeters naar beneden. Om deze reden is het ook goed om een dikke laag bodembedekking in het legnest te hebben. Dit kan beschadiging van de eischaal voorkomen.

Vallen van het ei kan betekenen dat in de eischaal kleine haarscheurtjes ontstaan. Deze scheurtjes zien we niet met het blote oog, maar maken het ei als broedei waardeloos. Het moment van leggen gaat vaak weer gepaard met een kakelend geluid.

Kort na het leggen verlaat de hen het legnest en kijkt niet meer om naar het ei.

Het is bekend dat een nest met één of meer eieren hennen aantrekt om ook in dat legnest een ei te leggen.

We kunnen van dit gedrag gebruik maken door in een legnest een kalkei of kunstei te leggen.

Waarschijnlijk stimuleert dit kalkei de keuze van de hen om dit nest voortaan ook te gaan gebruiken.

Kalkeieren zijn te koop bij de dierenspeciaalzaak.

Vervolgens vraagt u misschien hoeveel legnesten per aantal hennen nodig zijn. In de praktijk blijkt dat één legnest per drie hennen voldoende is.